

Konsekvenser for social mobilitet af anbefalinger vedrørende udsatte unge og voksne

Anbefalingerne vedrørende udsatte unge og voksne vurderes at kunne understøtte den sociale mobilitet i form af højere opadgående indkomstmobilitet for personer med relativt lave erhvervsindkomster. Det skal ses i lyset af, at anbefalingerne er målrettet unge og voksne med lav tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kommissionen vurderer, at anbefalingerne potentielt kan øge beskæftigelsen blandt personer med lav tilknytning til arbejdsmarkedet. Det vil i givet fald medføre en fremgang i erhvervsindkomsten for denne gruppe. For de personer, der opnår en øget deltagelse på arbejdsmarkedet, kan anbefalingerne have stor betydning for de pågældendes placering i indkomstfordelingen, *jf. tabel 1*.

Tabel 1 Virkninger på social mobilitet

	For berørte	Bredere mål for opadgående indkomstmobilitet
Indkomstmobilitet	Potentielt stor betydning	Positiv, men beskedent

Anm.: Bredere mål for opadgående indkomstmobilitet kan være ændringen i percentilplaceringen for personer med erhvervsindkomster i nedre kvartil (dvs. de 25 pct. laveste erhvervsindkomster) eller blandt personer, der er vokset op med forældre med erhvervsindkomster i nedre kvartil.

Kilde: Egen tabel.

Anbefalingerne vil dog samlet set kun have en beskedent positiv virkning på bredere mål for opadgående indkomstmobilitet – fx målt ved ændringen i den forventede placering i indkomstfordelingen for alle personer, der er vokset op i familier med lave erhvervsindkomster. Det skal ses i lyset af, at der i bredere mål for indkomstmobilitet indgår forholdsvist mange personer, og det kun er en lille andel heraf, der skønnes at opnå en øget erhvervsindkomst som følge af anbefalingerne.

Regneeksempel med virkninger på opadgående indkomstmobilitet

Det kræver en række beregningstekniske antagelser at kvantificere virkningerne på den sociale mobilitet af anbefalingerne, herunder antagelser om hvem og hvor mange, der berøres af øget beskæftigelse. Konsekvensvurderinger af virkningerne på den sociale mobilitet er derfor forbundet med væsentlig usikkerhed, og man bør hæfte sig ved størrelsesordenen og fortegn, men ikke ved de præcise tal, der fremgår nedenfor.

Regneeksemplet i afsnittet underbygger, at anbefalingerne kan understøtte positiv social mobilitet. Eksemplet illustrerer, at anbefalingerne kan indebære en stor indkomstfremgang for berørte. Samtidig viser eksemplet, at virkningerne på bredere mål for opadgående indkomstmobilitet er begrænset. Det skyldes, at bredere mål omfatter en væsentlig større personkreds end målgruppen for anbefalingerne.

Reformkommissionens målgruppe for udsatte unge og voksne er 16-64 årige, der har modtaget midlertidige ydelser i mindst 80 pct. af tiden i opgørelsesåret. Kommissionen vurderer, at anbefalingerne vedrørende udsatte unge og voksne har et samlet beskæftigelsespotentiale i størrelsesordenen 3.500-4.500 fuldtidspersoner,

svarende til omkring 2,1 pct. af målgruppen. Det understreges, at beskæftigelsespotentialer er et regneeksempel, som hviler på en skønmæssig vurdering, *jf. dokumentation for beregning af beskæftigelsespotentialer for voksne på kanten*.

Målgruppen for anbefalingerne vedrører primært personer med lave erhvervsindkomster. I nærværende regneeksempel om virkningen på opadgående indkomstmobilitet er det derfor beregningsteknisk antaget, at beskæftigelsespotentialer primært vedrører personer, der går fra en situation uden job til at arbejde (virkning på den ekstensive margin). Regneeksemplet er baseret på erhvervsindkomster for årgang 1977 i årene 2016-2018, hvor personerne er 39-41 år. Det er valgt at fokusere på indkomsten i alderen omkring 40 år, da indkomsten på det tidspunkt i livet er en god approksimation for livsindkomsten. Virkningerne for den sociale mobilitet for årgang 1977 anvendes som en approksimation for anbefalingerens betydning for alle andre årgange, når de er i alderen 39-41 år. Der henvises til *boks 1* for kort beskrivelse af datagrundlag og metode.

Med udgangspunkt i opgørelsesåret 2018 er der knap 3.400 personer fra årgang 1977 i målgruppen. Gruppens gennemsnitlige erhvervsindkomst er i udgangspunktet ca. 77.800 kr. (2018-niveau). Det antages, at beskæftigelsespotentialer i fuldtidspersoner er ens for alle alderstrin (2,1 pct. af målgruppen), hvilket svarer til 72 fuldtidspersoner i årgang 1977. Det er ikke entydigt, hvordan den potentielle beskæftigelsesvirkning kan realiseres. Beskæftigelseseffekten opgjort i fuldtidspersoner kan dække over, at én person kommer i beskæftigelse på fuldtid, eller at flere personer øger deltagelsen på arbejdsmarkedet i løbet af året, så timerne tilsammen svarer til én fuldtidsperson.

Det vurderes, at der er tale om øget beskæftigelse blandt personer, for hvem den potentielle erhvervsindkomst ved fuldtidsbeskæftigelse er relativt lav. På den baggrund er det lagt til grund, at fremgangen i erhvervsindkomsten pr. fuldtidsbeskæftiget person udgør 316.100 kr. (2018-niveau) – svarende til erhvervsindkomsten for 25. percentil blandt fuldtidsbeskæftigede uaglærte i alderen 39-41 år i 2018. Det medfører, at beskæftigelsespotentialer svarer til en samlet indkomstfremgang på ca. 22,8 mio. kr. (72×316.100 kr.) i årgang 1977 (2018-niveau).

Da den gennemsnitlige erhvervsindkomst i udgangspunktet er ca. 77.800 kr. i målgruppen i årgang 1977, vil en beskæftigelsesfremgang på 72 fuldtidspersoner i praksis svare til, at mindst 96 personer – eller 2,8 pct. af målgruppen – er berørte af indkomstfremgangen¹. Det medfører i gennemsnit en indkomstfremgang på 238.300 kr. pr. berørte person og i alt på 22,8 mio.kr., *jf. tabel 2*. Indkomstfremgangen pr. berørte personer dækker over, at de berørte personer rykker fra en lav grad af tilknytning til arbejdsmarkedet til fuldtidsbeskæftigelse i et omfang, der svarer til 72 fuldtidspersoner.

¹ $96 \text{ fuldtidspersoner} = 72 \times (72 \times 316.100 \text{ kr.}) / (72 \times 316.100 \text{ kr.} - 72 \times 77.800 \text{ kr.})$

Tabel 2 Fremgang i erhvervsindkomst for berørte i målgruppen i årgang 1977 afhængigt af andel berørte, 2018-niveau

Antal berørte	Ændring i erhvervsindkomst pr. berørte
	Kroner
2,8 pct. (96 berørte)	238.300
10 pct. (340 berørte)	67.200
20 pct. (680 berørte)	33.600

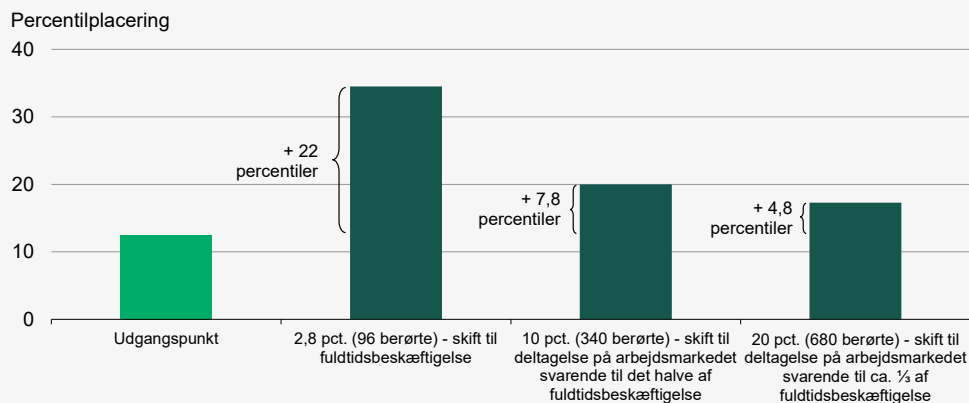
Anm.: Tabellen viser den gennemsnitlige ændring i erhvervsindkomsten pr. berørte, når der indregnes en samlet indkomstfremgang på 22,8 mio. kr. De 96 berørte er det mindst mulige antal berørte, der, givet at målgruppens initiale gennemsnitlige erhvervsindkomst er 77.800 kr., medfører en samlet indkomstfremgang på 22,8 mio. kr.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks datagrundlag.

I praksis kan de 72 fuldtidspersoner i årgang 1977 dække over endnu flere berørte, der øger deltagelsen på arbejdsmarkedet, uden at den enkelte opnår fuldtidsbeskæftigelse. Hvis antallet af berørte omfatter henholdsvis 10 pct. af målgruppen i årgang 1977 (340 berørte i årgang 1977) og 20 pct. af målgruppen i årgang 1977 (680 berørte i årgang 1977), reduceres ændringen i erhvervsindkomsten pr. berørte til 67.200 kr. og 33.600 kr.

Såfremt hele beskæftigelsesvirkningen omsættes til et skift til fuldtidsbeskæftigelse for ca. 96 berørte i årgang 1977, skønnes det, at de berørte vil kunne opnå en fremgang i erhvervsindkomsten, der rykker dem fra ca. 12,5. percentil til 34,5. percentil i indkomstfordelingen for 40-årige, *jf. figur 1*.

Hvis beskæftigelsesvirkningen kan henføres til 10 pct. berørte i årgang 1977, vil den mere beskedne fremgang i erhvervsindkomsten medføre et ryk for de berørte fra 12,5. percentil til 22. percentil. Ved 20 pct. berørte i årgang 1977 vil indkomstfremgangen medføre et ryk fra 12,5. percentil til 17,3. percentil for de berørte.

Figur 1 Opadgående indkomstmobilitet for berørte i målgruppen afhængigt af andel berørte, årgang af 40-årige

Anm.: Figuren er baseret på fordelingen af erhvervsindkomster i årene 2016-2018 for 1977. I alle tre tilfælde er den samlede ændring i erhvervsindkomsten den samme, men blot fordelt på forskellige antal personer. Se boks 1 for nærmere beskrivelse af metode. Der er taget udgangspunkt i, at en fuldtidsperson opnår en erhvervsindkomst svarende til 25. percentil blandt fuldtidsbeskæftigede ufaglærte i alderen 39-41 år i 2018. Graden af beskæftigelse er opgjort som forholdet mellem den gennemsnitlige erhvervsindkomst efter indkomstfremgangen og førnævnte erhvervsindkomst.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks datagrundlag.

Fokuseres der på alle i årgang 1977 med erhvervsindkomster i nedre kvartil, dvs. de 25 pct. af alle i årgang 1977 med lavest erhvervsindkomst, er den gennemsnitlige percentilplacering i udgangspunktet pr. definition 12,5. percentil, *jf. tabel 3*. Gruppen består af ¼ af alle i årgang 1977, hvilket er markant flere end de, som vurderes at blive berørt af beskæftigelsespotentialt i årgang 1977. Hvis beskæftigelsespotentialt henføres til 2,8 pct. af målgruppen (svarende til 96 berørte i årgang 1977), øges den gennemsnitlige percentilplacering med ca. 0,06 percentil-point for de i årgang 1977, der i udgangspunktet er placeret i nedre kvartil. Når beskæftigelsespotentialt fordeles ud på flere berørte, har anbefalingerne mindre betydning, da kun meget få af de berørte rykker ud af nedre kvartil.

Tabel 3 Hypotetiske virkninger på bredere mål for opadgående indkomstmobilitet afhængigt af andel berørte

	Udgangspunkt	Ændring		
		2,8 pct. af målgruppe berøres (96 berørte i årgang 1977)	10 pct. af målgruppe berøres (340 berørte i årgang 1977)	20 pct. af målgruppe berøres (680 berørte i årgang 1977)
	Percentilplacering	Ændring i percentilplacering		
Personer med erhvervsindkomster i nedre kvartil	12,50	0,06	0,01	0,00
Personer med forældre med erhvervsindkomster i nedre kvartil	39,88	0,02	0,01	0,01

Anm.: Personer med erhvervsindkomster i nedre kvartil er baseret på fordelingen af erhvervsindkomster i udgangspunktet.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks datagrundlag.

Personer, der er vokset op med forældre med erhvervsindkomster i nedre kvartil inden for forældreårgangen, udgør tilsvarende ¼ af årgang 1977. Den forventede percentilplacering for denne gruppe er i udgangspunktet 39,88. Den forventede percentilplacering skønnes at kunne øges med i størrelsesordenen 0,01-0,02 percentil-point som følge af anbefalingerne.

De skønnede virkninger på den sociale mobilitet afhænger i et vist omfang af, hvor mange personer i målgruppen af voksne på kanten af arbejdsmarkedet, som beskæftigelsespotentialt målt i fuldtidspersoner vil berøre. For de konkrete anbefalinger gælder, at virkningerne på den sociale mobilitet er større, hvis beskæftigelsespotentialt vedrører relativt få personer, der oplever en stor indkomstfremgang, end hvis flere personer oplever en mere beskeden indkomstfremgang. Det skyldes, at med en større indkomstfremgang rykkes de berørte personer højere op i indkomstfordelingen, hvor afstanden i kroner mellem percentilerne er mindre.

Boks 1 Metodebeskrivelse af regneeksempel

Regneeksemplet for virkninger på social mobilitet tager udgangspunkt i erhvervsindkomsten for årgang 1977, som er 39-41 år i 2016-2018. I beregningerne indgår kun personer, der er i befolkningen på alle tre alderstrin. For hver person opgøres erhvervsindkomsten som et gennemsnit over de tre alderstrin, hvor indkomster er omregnet til 2018-niveau. Erhvervsindkomsterne for årgang 1977 sorteres fra laveste til højeste og inddeles i 100 lige store grupper kaldet percentiler.

Herefter findes erhvervsindkomsten for forældrene til personer født i årgang 1977. Forældrenes erhvervsindkomster opgøres som et gennemsnit af erhvervsindkomsterne, når de er i aldersintervallet 37-43 år. Forældrenes erhvervsindkomster inddeles ligeledes i 100 percentiler. Herefter kan personer fra årgang 1977 af forældre med erhvervsindkomster i nedre kvartil identificeres. I datagrundlaget indgår kun personer, hvor der kan findes oplysninger om mindst en forælder.

Der indgår i alt godt 59.000 personer i opgørelsen af indkomstfordelingen for årgang 1977. Målgruppen for anbefalingerne afgrænses til at omfatte personer fra årgang 1977, der i 2018 har modtaget midlertidige ydelser i mindst 80 pct. af tiden.

Det lægges til grund, at målgruppen opnår en samlet fremgang i erhvervsindkomsten på ca. 22,8 mio. kr. (2018-niveau). Det tager udgangspunkt i, at en fuldtidsperson opnår en erhvervsindkomst på 316.100 kr. svarende til erhvervsindkomsten for 25. percentil blandt fuldtidsbeskæftigede ufaglærte i alderen 39-41 år i 2018.

For målgruppen simuleres virkningen af øget deltagelse på arbejdsmarkedet i form af en højere erhvervsindkomst. Derefter kan den gennemsnitlige erhvervsindkomst og den gennemsnitlige placering i indkomstfordelingen genberegnes for: 1) berørte personer, der opnår en højere erhvervsindkomst; 2) alle personer med forældre i nedre kvartil inden for forældreårgangen og 3) for personer, der i udgangspunktet er placeret i nedre kvartil i indkomstfordelingen for årgang 1977.

Forskellen på den gennemsnitlige percentilplacering i den simulerede indkomstfordeling og indkomstfordelingen i baseline udtrykker ændringen i percentilplaceringen.